

Mitä kunnan luottamushenkilön on hyvä tietää taiteesta ja kulttuurista kunnissa?

Kesä 2025

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Sisällysluettelo

[Taike tukee kuntia kulttuurityössä](#)

[Miksi kulttuurin edistäminen kannattaa kunnissa?](#)

[Kulttuuritoiminnan järjestäminen kuuluu jokaisen kunnan tehtäviin](#)

[Myös muut lait ohjaavat kuntien kulttuuritoimintaa](#)

[Kulttuuritoiminta on jaettu vastuu](#)

[Taide- ja kulttuuripolitiikan keskeiset dokumentit kuntapäätäjille](#)

[Kulttuuritoiminnan rahoitus](#)

[Rahoitusta valtiolta, kunnilta, säätiöiltä ja yksityisiltä](#)

[Taiteen vapaan kentän yhteisöjen rahoitus](#)

[Esimerkki: Festivaaleilla on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia](#)

[Esimerkki: Kuntien rooli festivaalien rahoittajana tärkeä](#)

[Kuntien ja kulttuuritoiminnan rakenteet ja kulujen vertaaminen](#)

[Taiteilijoiden työ ja toimeentulo](#)

[Taiteilijoiden elanto tulee monesta lähteestä](#)

[Taiteilijoiden tulolajit 2023](#)

[Kunnan vaikutus taiteilijoiden tulonmuodostumiselle ja työllistymiselle](#)

[Taiteilijat tekevät mielellään yhteistyötä kunnan kanssa...](#)

[... mutta kokevat yhteistyön kunnan kanssa vaikeaksi](#)

[Millaista tukea taiteilijat toivovat kunnilta?](#)

[Mitä kuntapäätäjä voi tehdä taiteen ja kulttuurin edistämiseksi?](#)

[Kulttuurin edistäminen strategisella tasolla](#)

[Koordinaatio kunnan sisällä taiteen ja kulttuurin edistämisen toimenpiteistä](#)

[Koordinaatio kunnan sisällä taiteilijoiden työskentelyedellytysten vahvistamiseksi](#)

[Mistä lisää tietoa?](#)

[Lisätietoja ja asiantuntijapalveluita Taikesta taiteen ja kulttuurin kysymyksissä](#)

[Linkkejä ja lisätietoa](#)

[Kuntaliiton aineistot](#)

Taice tukee kuntia kulttuurityössä

- Taiteen edistämiskeskus (Taice) on tuottanut tämän materiaalin kuntien luottamushenkilöille päätöksenteon ja taiteen edistämisen tueksi.
- Taice on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen virasto, jonka tehtävänä on taiteen edistäminen kansallisesti ja kansainvälisesti.
- Yksi Taiken tehtävistä on kuntien tukeminen kulttuuritoiminnan edistämisessä.
- Vuonna 2026 Taice yhdistyy Taide- ja kulttuurivirastoksi Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (Kavi) kanssa.

Miksi kulttuurin edistäminen kannattaa kunnissa?

- Kulttuuri ja taide ovat tärkeitä, koska ne
 - luovat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä
 - sivistävät ja vahvistavat ihmistä
 - lisäävät taloudellista toimintaa sekä kunnan veto- ja pitovoimaa
 - tuovat hyvinvointia ja ajanvietettä, viihdyttävät ja tuottavat mielihyvää
 - ovat yhteiskunnallisen keskustelun muoto

Miksi kulttuurin edistäminen kannattaa kunnissa?

- Taiken toiminnassa huomattua
 - Taide lisää hyvinvointia, kulttuurihyvinvoinnin edistäminen koskee kaikkia kansalaisia
 - Suomalaiset haluavat julkista taidetta elinympäristöönsä (Julkisen taiteen gallup 2025)
 - Luovan talouden sektorilla on suuri kasvupotentiaali mutta myös paljon ruohonjuuritason haasteita
 - Kulttuuritapahtumilla on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia
 - Kulttuuripoliittinen selonteko määrittää kulttuurin jokaisenoikeutena
 - Lisätietoa, linkkejä ja lähteitä tämän aineiston lopussa

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Hannele Rantala. Kuva: Kai Widell

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Kulttuuritoiminnan järjestäminen kuuluu jokaisen kunnan tehtäviin

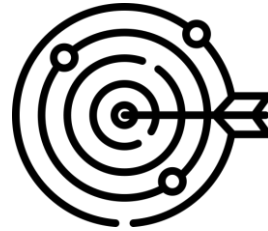
Kulttuuritoimintalain (3§) Laki kuntien kulttuuritoiminnasta
(166/2019) mukaan kunnan tehtävänä on järjestää
kulttuuritoimintaa.

Tämän tehtävän toteuttamiseksi kunnan tulee

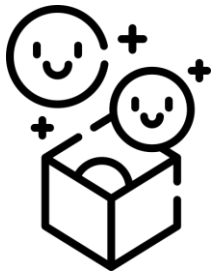
1. Edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä

2. Luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle

3. Edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa

4. Tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen

5. Edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa

6. Edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa

7. Edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Myös muut lait ohjaavat kuntien kulttuuritoimintaa

- [Laki yleisistä kirjastoista](#) (1492/2016)
 - Kirjastotoiminta pakollista
- [Museolaki](#) (314/2019)
- [Laki taiteen perusopetuksesta](#) (633/1998)
- [Laki esittävän taiteen edistämisestä](#) (1082/2020)
- [Laki vapaasta sivistystyöstä](#)

Kulttuuritoiminta on jaettu vastuu

- Laki kuntien kulttuuritoiminnasta velvoittaa kulttuuritoiminnan järjestämiseen ja antaa perusteita järjestää monenlaista kulttuuritoimintaa
- Laki Taide- ja kulttuurivirastosta vahvistaa kulttuurin edistämisen yhteisen tehtävän kuntien kanssa.

Kulttuuritoiminta on jaettu vastuu

- Vastuuta kulttuuritoiminnasta on myös (1.1.2026 tilanteen mukaisesti)
 - **Maakunnilla** – kulttuurin huomioiminen kaikessa alueellisessa strategiatyössä
 - **Elinvoimakeskuksilla** – kulttuurin edistäminen yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa, kulttuurin ja luovien alojen yhteistyö ja verkostot
 - **Lupa- ja valvontavirastolla** – kirjastotehtävien koordinointi ja peruspalvelujen arviointi myös kulttuuripalvelujen saavutettavuuden osalta
 - **Hyvinvointialueilla** – lakisääteistä yhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä kulttuurin keinoin

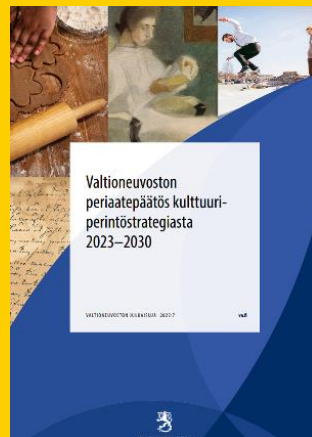
Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Taide- ja kulttuuripolitiikan keskeiset dokumentit kuntapäättäjälle

Kulttuuripoliittinen selonteko on valtion taide- ja kulttuuripolitiikan pitkän aikavälin strategia.

Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030 sisältää julkisen sektorin toimenpiteitä luovan talouden yritysten kasvun ja kansainvälistymisen mahdollistamiseksi.

Kulttuuriperintöstrategiassa tarkastellaan kulttuuriperinnön merkitystä aineellisessa, aineettomassa, digitaalisessa ja kulttuuri- ja luonnonympäristöjen muodossa.

Suomen arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2022–2035 tarjoaa kokonaisvaltaisen näkökulman rakennetun ympäristön tavoitteelliseen kehittämiseen

Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi ohjelman tavoitteena on huomioida Suomen väestön moninaistuminen kaikessa taide- ja kulttuuripoliittisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Olavi Koponen. Kuva: Kai Widell

Kulttuuritoiminnan rahoitus

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Rahoitusta valtiolta, kunnilta, säätiöltä ja yksityisiltä

- Kulttuuritoiminnan julkisen rahoituksen vastuu on jaettu valtion ja kuntien kesken. Tällä pyritään turvaamaan kulttuurin alueellinen saatavuus maan eri osissa.
- Yhteensä valtio ja kunnat käyttävät kulttuuriin vuosittain yli miljardin.
- Kunnat käyttävät kulttuuriin keskimäärin alle kaksi prosenttia menoistaan.
- Kulttuurin osuus valtion talousarvion menoista on ollut pitkään 0,8 %

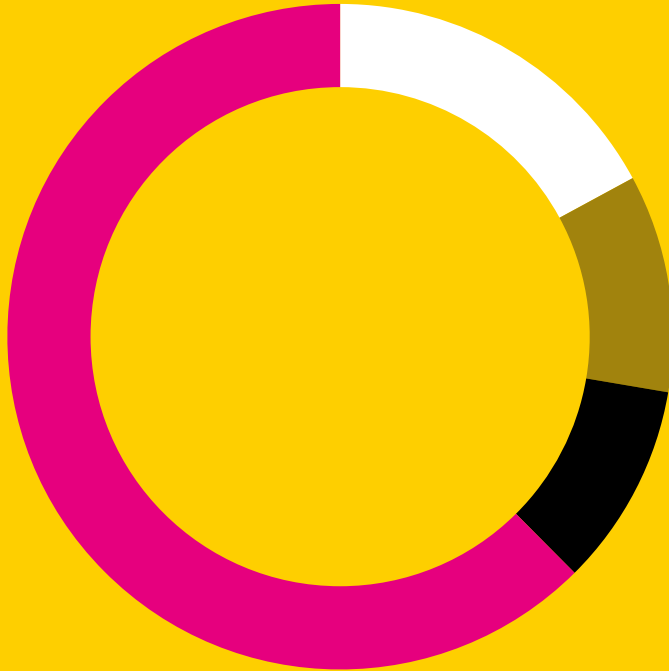

Rahoitusta valtiolta, kunnilta, säätiöltä ja yksityisiltä

- Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää kunnille valtionosuuksia ammattimaisille esittävän taiteen yhteisöille, kuten kaupunginteattereille ja -orkestereille, sekä museoille.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö, Taike ja Museovirasto myöntävät harkinnanvaraisia valtionavustuksia ammattimaisille taiteen yhteisöille, esimerkiksi vapaille teatteriryhmille ja taidegallerioille.
- Säätiöiden rahoitus taiteelle ja kulttuurille vuonna 2023 oli yhteensä 85 m€.
- Yksityinen kulutus on suurin tulonlähde taiteelle, mutta sen määrä vaihtelee suuresti taiteenaloittain.

Rahoitusta valtiolta, kunnilta, säätiöltä ja yksityisiltä

Yksityisen rahoituksen ja kulutuksen kokonaismäärä on arvio, mutta esimerkiksi kirjallisuuden ja musiikin vuosikulutus on noin 300 m€ kumpikin. Joidenkin arvioiden mukaan kotitaloudet käyttävät kulttuuriin jopa 6,4 miljardia euroa vuodessa.

- Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudet vuonna 2025 yhteensä 147 m€
- Opetus- ja kulttuuriministeriön, Taiken ja Museoviraston valtionavustukset vuonna 2025 yhteensä 91 m€
- Säätiöiden rahoitus taiteelle ja kulttuurille yhteensä 85 m € vuonna 2023
- Kuntien kulttuuritoiminnan kokonaiskustannukset (pois lukien kirjastopalvelut) vuonna 2022

Taiteen vapaan kentän yhteisöjen rahoitus

Taite myöntää taiteen yleisavustuksia vuosittain

- n. 13,7 miljoonaa euroa
- vuonna 2025 yhteensä 193 yhteisölle
- Tuet kohdistuivat 35 kuntaan vuonna 2025

Taiken rahoittamien yhteisöjen kunnilta saama rahoitus

- n. 5,9 miljoonaa euroa
- n. 20 % ei saanut lainkaan rahoitusta kotikunnaltaan

Taiken rahoittamien yhteisöjen yhteenlaskettu liikevaihto

- n. 100 miljoonaa euroa
- Valtion rahoitus yhteensä keskimäärin 38 %
- Kuntarahoitus yhteensä keskimäärin 12 %

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Esimerkki: Festivaaleilla on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia

Festivaalitoiminta

Suorat vaikutukset

Palkkaus, tilojen vuokraus, palveluiden osto, investoinnit

Välilliset vaikutukset

Festivaaliyleisön kulutus, verotulot

Kerrannaisvaikutukset

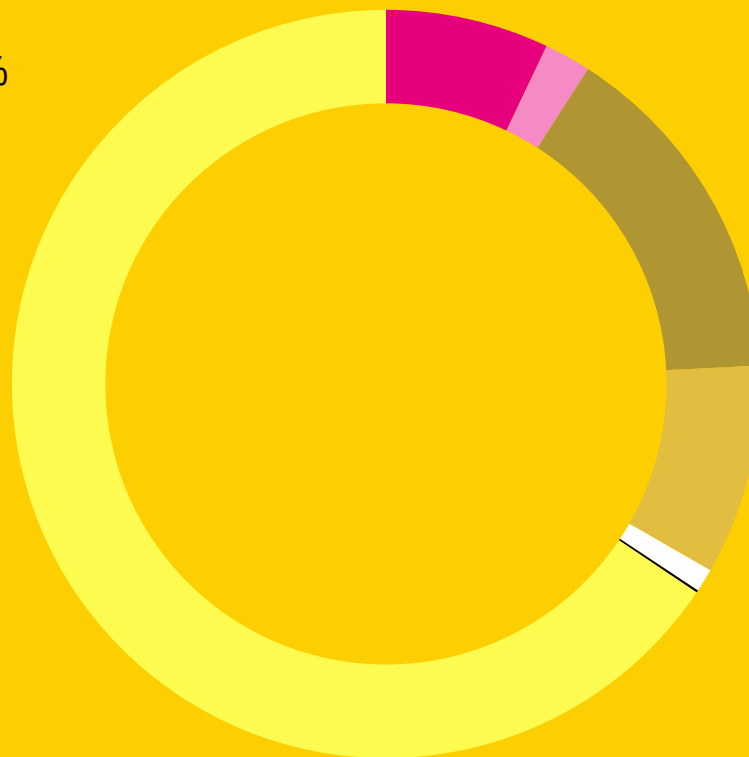
Paikallistalouden kokonaismäärä-
rahan ja kuluttajien ostovoiman kasvu
> vaikutus aluetalouteen ja elinkeinoelämään

Esimerkki: Kuntien rooli festivaalien rahoittajana tärkeä

- Sponsori- ja yritysysteistyö 7 %
- Säätiöiden, rahastojen yms. avustukset 2 %
- Kuntien avustukset 15 %
- OKM:n festivaaliavustus 9 %
- Valtion muut avustukset 1 %
- Muut julkiset avustukset 0,1 %
- Oma rahoitus 65 %

- Oma rahoitus muodostaa selkeästi suurimman osuuden festivaalien rahoituksesta. Tuotot muodostuvat pääsylipputulosta (72 %), myynti- ja palvelutoiminnasta (21 %) sekä muista tuloista (7 %).
- Julkisen rahoituksen (■ ■ ■ ■) osuus festivaalien kokonaisrahoituksesta on noin 25 %, josta kuntien osuus on 15 %
- Taite ja kulttuuri jakoi vuonna 2025 festivaaliavustuksia noin 4 milj. euroa 85 festivaalille.

Kuntien kulttuuritoiminnan rakenteet ja kulujen vertaaminen

- Kuntien kulttuuritoiminnan kustannuksista ja palveluiden kattavuudesta on olemassa vertailuja, mm. [Kulttuuria kartalla II](#), Cupore 2025
- Kuntakohtaiseen kulurakenteeseen vaikuttaa kunnan oma palvelurakenne (oma tuotanto, ostopalvelu vai avustettavan yhdistyksen palvelu) ja talousseurannan erot (vyörytyserät, tilakulut)
- Jos oman kunnan kuluissa on merkittäviä eroja naapurikuntaan, kannattaa selvittää, mitä rakenteelliset erot ovat.

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Kuva: Kai Widell

Taiteilijoiden työ ja toimeentulo

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Taiteilijoiden elanto tulee monesta lähteestä

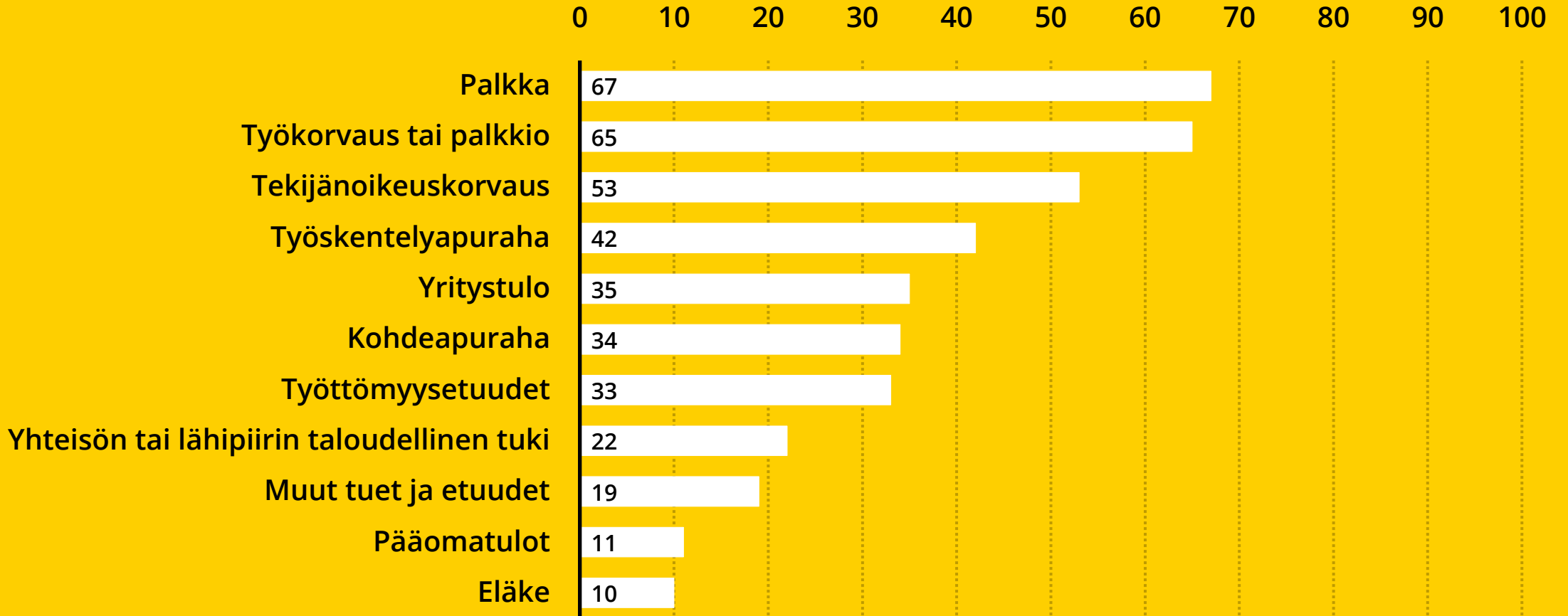
- Taiteilijoiden toimeentulolle on tyypillistä yhdistää useampaa eri tulomuotoa, kuten osa-aikaista palkkatyötä, teosmyyntiä yrittäjänä, apurahalla tehtyä työtä ja tekijänoikeuksista tulevia korvauksia.
- Lähes kaikilla taiteilijoilla on useita työmarkkina-asemia vuoden aikana.
- Tärkeimmäksi tulolajiksi taiteilijat arvioivat palkan, työskentelyapurahan ja yritystulon. Palkkatulosta vain osa tulee taiteellisesta työstä.
- Vaikka monet taiteilijoista ovat saaneet työkorvauksia, palkkioita ja tekijänoikeuskorvauksia, näiden tulolajien taloudellinen merkitys jää vähäiseksi (vain alle 5 %:lle merkittävin tulonlähde).

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Taiteilijoiden tulolajit 2023

Taiteilijoita pyydettiin valitsemaan kaikki vuoden aikana saamansa tulolajit. Lähde: Taiteen ja kulttuurin barometri 2024, kuvio 3. Lisäksi taiteilijat mainitsivat alle 10 % osuudella muita tuloja, mm. toimeentulotuki ja vanhempainpäiväraha.

Kunnan vaikutus taiteilijoiden tulonmuodostumiselle ja työllistymiselle

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Kunnan rahoitus ja tuki

Välillinen tuki

- Avustukset, tilat, yhteistyö

Tapahtumat ja festivaalit

- Työllistäminen taiteen esittämiseen & tuotantoon
- Tekijänoikeus-korvaukset

Järjestöt

- Työllistäminen taiteelliset produktiot
- Työllistäminen muu työ
- Työnvälitystoiminta
- Teosten myyntitoiminta
- Teosten esittämisen mahdollisuudet
- Tekijänoikeus-korvaukset

Suora tuki

- Stipendit & apurahat
- Vuokrahyvitetyt työskentely- ja esitystilat
- Residenssit

Kunnan palvelutuotanto

VOS-laitokset

- Teatterit, orkesterit, museot

- Työllistäminen taiteen esittämiseen & tuotantoon
- Teoshankinnat
- Tekijänoikeus-korvaukset

Kunnan taiteilijoilta tilaama työ

- Teoshankinnat & julkinen taide
- Työllistäminen taiteen esittämiseen & tuotantoon
- Opetus- & opaspalvelut
- Asiantuntijapalvelut
- Tekijänoikeus-korvaukset

Työllisyys- alueiden palvelut

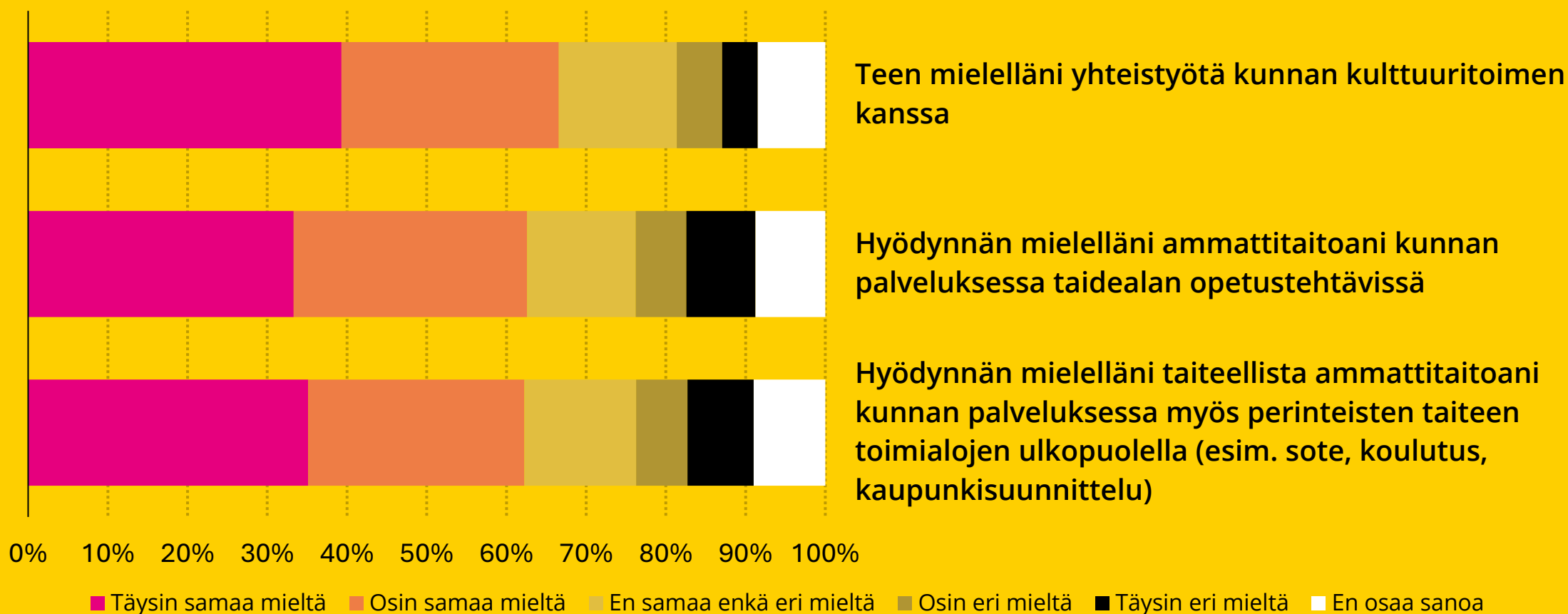
- Työnvälitys
- Työllistämistuet
- Yritystuet / starttirahat

Taiteilijat

Taiteilijat tekevät mielellään yhteistyötä kunnan kanssa...

Taiteilijoiden näkemykset väittämiin yhteistyöstä kunnan kanssa, % (n=1070–1704)

... mutta kokevat yhteistyön kunnan kanssa usein vaikeaksi

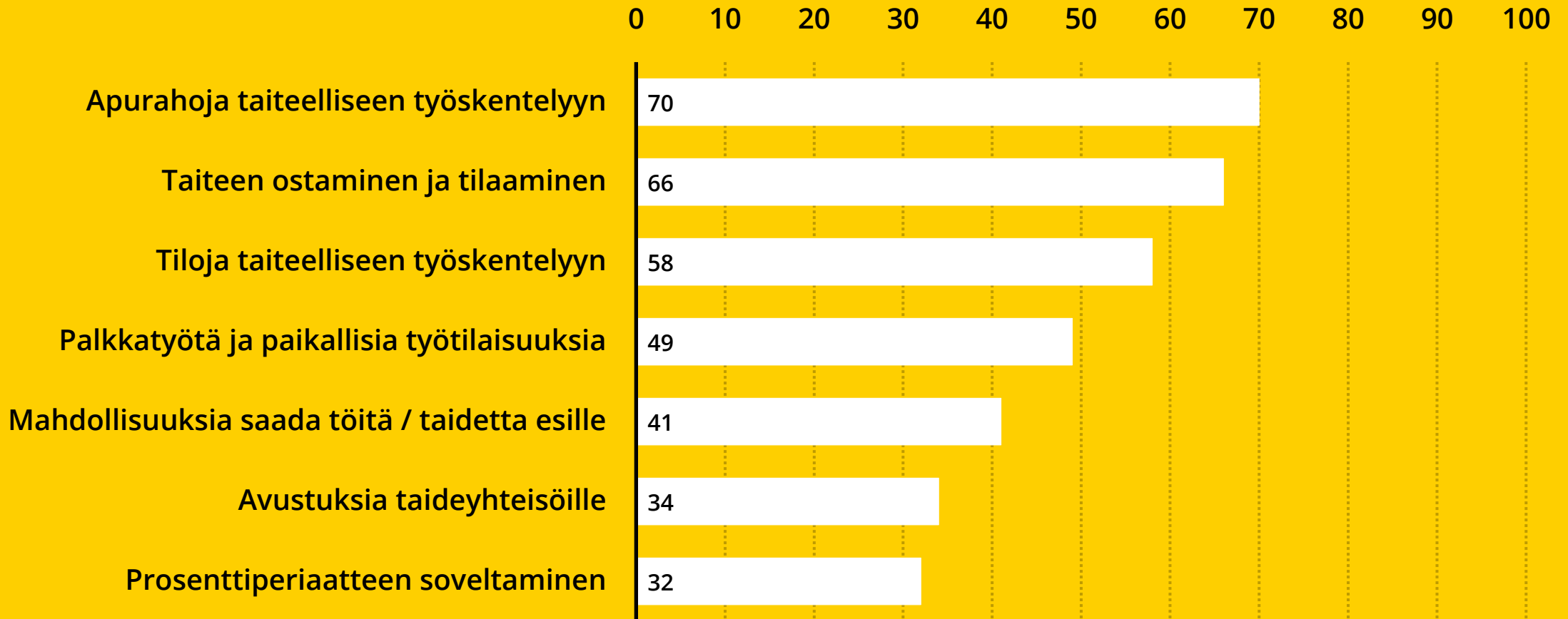
- Kaikille taiteilijoille ei ole selvää, kuinka taidetta ja taiteellista työtä kunnissa edistetään tai millaisia mahdollisuuksia oma kunta voisi taiteilijalle tarjota.
- Asiointia ja yhteyttä kunnan päättäjiin ja virkamiehiin pidetään usein vaikeana. Vain kolmannes (34 %) Taiteen ja kulttuurin barometrin vastaajista koki, että heidän on helppoa olla yhteydessä oman kuntansa päättäjiin ja virkamiehiin.
- Kunnilta toivotaan enemmän vuorovaikutusta ja vastavuoroisuutta taiteen kentän suuntaan.

Taiteen edistämiskeskus
Centre for the Arts
Arts Promotion Centre Finland

Millaista tukea taiteilijat toivovat kunnilta? (n=1078)

Lähde: Taiteen ja kulttuurin barometri 2020

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Sasha Huber. Kuva: Kai Widell

Mitä kuntapäättäjä voi
tehdä taiteen ja
kulttuurin edistämiseksi?

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Kulttuurin edistäminen strategisella tasolla

- Toimialakohtainen ohjelmatyö - linjaukset ohjelmatasolle ja poliittinen vahvistaminen
- Kulttuurin linkittäminen kuntastrategiaan ja maakuntaohjelmaan ohjelmatasolla
- Kulttuurin linkittäminen osaksi kaikkien sektoreiden kehittämistä
 - Kulttuuristen asioiden huomioiminen kaavoituksesta kotouttamiseen tekee kunnan toiminnasta asukkaille laadukkaampaa

Koordinaatio kunnan sisällä taiteen ja kulttuurin edistämisen toimenpiteistä

- Avustus- ja kumppanuuskäytäntöjen tarkastelu säännöllisesti
- Taidekentän tunnistaminen keskeiseksi sidosryhmäksi palvelujen tuottajana
- Olemassa olevista rakenteista ja instituutioista huolehtiminen (esim. taidelaitokset ja taiteen perusopetus)
- Verkostoitumisen mahdollisuudet, keskusteluyhteyden luominen ja vaaliminen (esim. taidekahvit, kumppanuusverkostot, foorumit)

Koordinaatio kunnan sisällä taiteilijoiden työskentelyedellytysten vahvistamiseksi

- Tieto ja tuntemus kunnassa asuvista ja työskentelevistä taiteilijoista ja kulttuurialan toimijoista
- Kunnan omien tilojen saatavuuden helpottaminen (varauskäytännöt, hinnoittelu) työskentely- ja esitystiloiksi (esim. monikäyttöisyys, lyhytaikaisen vuokrauksen välitilamalli, tilaoperaattorimalli), pysyvät taiteen ja kulttuurin tilaratkaisut osana kunnan palveluverkkoa
- Palkatut työtilaisuudet ja toimeksiannot taiteen ammattilaisille (esim. kuntataiteilijamallit) sekä avoimet kilpailutus- ja hankintakäytännöt

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Kuva: Kai Widell

Mistä lisää tietoa?

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Lisätietoja ja asiantuntijapalveluita Taikesta taiteen ja kulttuurin kysymyksissä

- **Taiteen ja kulttuurin rahoitus:** valtionavustukset yhteisöille, apurahat taiteilijoille sekä luova talous ja taiteilijoiden toimeentulo
 - Yksikönpäällikkö Henri Terho, 0295 330 901, henri.terho@taike.fi
- **Taiteen ja kulttuurin verkostot:** valtakunnallisuus (aluehankkeet ja strategia), osallisuus (kulttuurihyvinvointi, kulttuurinen moninaisuus ja julkinen taide)
 - Yksikönpäällikkö Antti Huntus, 0295 330 810, antti.huntus@taike.fi

Linkkejä ja lisätietoa

- [Kuntien kulttuuritoiminnan tietopankki](#) | Espoon kaupunki
- [Kunnon kulttuuria kunnallisissa kehyksissä: Taiken neliosainen podcast taiteesta, kunnista ja hyvinvoinnista.](#)
- [Taiteen edistämiskeskuksen tarjoamat asiantuntijapalvelut kunnille](#)
 - Webinaareja ja webinaaritallenteita
- Etelä-Pohjanmaan liiton Opas kuntien kulttuuritoiminnan tueksi, julkaistaan 08/2025

Linkkejä ja lisätietoa

- [Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen kunta- ja alueaineistot](#)
- [Kulttuurihyvinvoinnin yhteistyöverkosto Taikusydän](#)
- [Kulttuurihyvinvointipoolin kunta- ja aluevaaliopas 2025](#)

Kuntaliitto kokoaa valtuutetuille aineistoja osoitteessa
<https://www.kuntaliitto.fi/valtuutettu>

- Hyvinvointi- ja sivistysaiheiset julkaisut ja oppaat
 - [Mitä kuntapäättäjän tulee tietää hyvinvointi- ja sivistyspalveluista](#) (opas)
 - [Mikä ihmeen HYTE? - Luottamushenkilöopas hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä](#) (opas)
 - [Ohjeita nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön laatimiseen](#) (opas)

Kuntaliitto kokoaa valtuutetuille aineistoja osoitteessa
<https://www.kuntaliitto.fi/valtuutettu>

- [Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyö ja yhdyspinnat](#) (opas)
- [Rasismi - tietoa kuntapäätäjille](#) (PDF-esitys)
- [Ohjeita kunnan nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön laatimiseen_Kuntaliitto_luottamushenkilöt](#) (PDF-esitys)

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Kuva: Kai Widell

Kiitos

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

